

Zonnedauw

driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Noord-Limburg (Lommel-Overpelt)

2011 nr 2

Jaargang 43
april-mei-juni

De Vloeiweiden te Lommel-Kolonie Beheerswerken voorjaar 2011

Foto's Albert MERTENS

FOTO uit de OUDE DOOS

In Zonnedauw van 2010 nr.4 werd deze foto afgedrukt. De foto was teruggevonden tussen archiefmateriaal Van Natuurpunt Noord-Limburg. Op de achterzijde staat vermeld dat de foto gemaakt werd door Celine Lavaerts, journalist van het Belang van Limburg en is destijds waarschijnlijk als illustratie bij een artikel verschenen in dit dagblad.

We konden twee reacties opsnorren naar aanleiding van deze foto.

We ontvingen van Albert Mertens volgende mail:

"Het is inderdaad tijdens beheerswerken met de JNM, dag van de aarde of van de natuurbeheerswerken of zo iets. Het is ook zoals ik dacht op den Tip. Wanneer...?? Heel in het begin dat Manuela zich met de JNM bezig hield, ze woonde toen nog in Overpelt-Fabriek."

Manuela Vandenboer bezorgde ons volgende interessante gegevens:

"Ik heb helaas niet veel gegevens meer terug gevonden over de foto. De nota's die ik thuis heb over de JNM-periode dateren van na deze activiteit.

Ik zal even kort schetsen hoe de start van JNM-Noord-Limburg plaatsvond. Via mijn kotgenote in Antwerpen leerde ik de JNM kennen. Samen met haar ben ik in juli 1993

op kamp geweest op St Pietersberg. Dit was voor mij een geweldige ervaring! Graag wilde ik zoiets ook in Noord-Limburg. Via via kwam ik in contact met Albert Mertens. Hij kende nog een aantal jonge mensen die veel van natuur houden. Zo kwamen Jan Verheyen, Steven Beyen, Björn Winters en ik samen op exploratie. In die beginperiode kwam de vraag om op de Dag van de Aarde een activiteit te plannen op de Tip. We hadden nood aan meer werkkrachten dan de drie musketiers en dus ben ik de verschillende scholen afgegaan voor helpende handen. Nu twijfel ik of dit een klas van Sint Maria of van Mater Dei was die reageerde. De bedoeling was om zoveel mogelijk de Amerikaanse Eik te verwijderen. Ik weet nog dat het ellendig weer was en dat we hard gewerkt hebben. Vandaar waarschijnlijk dat de andere twee musketiers nergens te bekennen waren. Volgens mij heeft Ber gezorgd voor de warme choco zodat alles toch nog goed te verteren viel. Al bij al was het een heel toffe ervaring!"

Afdelingsbestuur

Gène Wellens, erevoorzitter
Luc Winters, voorzitter
Jan Leroy, co-voorzitter
Marie-Louise Bosmans, ondervoorzitster
Albert Mertens, schatbewaarder
Paul Verheyen, secretaris, redactie Zonnedauw
Leon Plessers, ledenadministratie
Henri Cuyvers, afgevaardigde voor Provinciaal overleg
Albert Geuens,
Carl Vertommen
Marc Geuens,
Ann Geypen, nazicht teksten Zonnedauw
Gerard Jannis,
Jansen Toon
Herman Poorters
Rik Theuws,
Henri Vaesen,
Paula Alaerts-Vliegen, beheer Wateringhuis, feestcomité
Annemie Alaerts-Van Endert, feestcomité
Hanne Maes, lay-out Zonnedauw

luc.winters@telenet.be
jan.leroy@skynet.be

albert.mertens@skynet.be
pool.verheyen@skynet.be
leon.plessers@helvoet.com
henricuyvers@telenet.be
bertgeuens@skynet.be
carl.vertommen@telenet.be
marcgeuens1@telenet.be
annencarlo@telenet.be

totom@telenet.be
hermanpoorters@hotmail.com
rik_theuws@hotmail.com

petrus.alaerts@telenet.be
patrick.van.endert@telenet.be
hanne_maes@pandora.be

WERKGROEPEN

Albert Geuens: vogelwerkgroep
Guido Jansen: vissenwerkgroep
Luc Winters: amfibieën en reptielen
Gerard Jannis: libellen
Pierre Alaerts: planten
Peter Waelbers: zoogdieren
Albert Mertens: natuurgidsen

bertgeuens@skynet.be
gijans@hotmail.com
luc.winters@telenet.be
gerard.jannis@telenet.be
petrus.alaerts@telenet.be

albert.mertens@skynet.be

CONSERVATORS NATUURGEBIEDEN

Hoofdconservator (H.C.) en coördinator
"De Vloeiweiden in de Watering" (Lommel-Kolonie),
"De Lommelse heidegebieden": de Riebos, de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbossheide,
"De Tip", (dendrologisch park in Lommel-Kerkhoven),
"Het Plat" (Overpelt)
"De Dommelvallei" (Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt)
"De Veewei" (Hechtel-Eksel)

Gerard Jannis
Albert Mertens (H.C.), en Pierre Alaerts
André Geypen (H.C.), en Michel Emmers
Gène Wellens (H.C.), Rik Theuws
Theo Renckens (H.C.), Willy Cox en Luc Winters
Albert Geuens (H.C.) en Wouter Beyen
Luc Winters (H.C.) en Fons Kenis

INHOUD

Inhoudsopgave

- Blz 1 Afdelingsbestuur.
- Blz 2 Inhoudsopgave
- Blz 3 Woord Vooraf : Brief van de voorzitter.
- Blz 4 Aankondiging van Activiteiten
- Blz 7 Biodiversiteitweekend LEVEND ZAND II
- Blz 8 Driedaagse natuuruitstap naar de GAUME
- Blz 9 Vooruitblik op een gepland weekend in de HOGE VELUWE
- Blz 10 Toezicht wateringHUIS 2011
- Blz 11 Verslag van de Zeelandreis op zondag 20.02.2011
- Blz 13 Vissen: Rechtzetting
- Blz 13 Een eerherstel voor de Kwabaak.
- Blz 14 Pratum Marcidum
- Blz 17 Publiciteit
- Blz 20 Rijk aan Natuur aangereikt: Brandnetel.
- Blz 22 De bieboer.
- Blz 23 Familienieuws.
- Blz 24 Sprokkels.

April

In de Romaanse kalender begon in april het voorjaar. En de naam van de maand is hier vanaf geleid. Aprilis betekent zoveel als openen. Het openen en onttuiken van bloemen en bladeren, de kracht van het voorjaar.

WOORD VOORAF

Brief van de voorzitter

Natuurpunt Noord-Limburg zet zijn vrijwilligers in de bloemetjes. Europa heeft 2011 uitgeroepen tot het Jaar van het Vrijwilligerswerk. Op deze manier worden de vrijwilligers en de bijdrage die ze leveren aan onze samenleving gevierd.

Deze beslissing zal de erkenning van het vrijwilligerswerk in heel Europa vooruithelpen. Naast het symbolische aspect van een dergelijke erkenning is het ook belangrijk dat een reeks van eisen, waarvoor de vrijwilligers al sinds jaren ijveren, op de agenda wordt geplaatst. Wij kijken alleszins belangstellend toe.

Ook Natuurpunt zal dit jaar niet zonder meer en quasi onopgemerkt voorbij laten gaan. Het thema "Vrijwilligers-Werk" zal ook door ons tijdens dit werkjaar meermaals belicht worden.

Zoals tal van andere verenigingen bestaan wij immers bij de goodwill en inzet van onze talrijke vrijwilligers. Zonder deze niet aflatende steun en toewijding zou onze vereniging heel wat minder gewicht in de schaal te leggen hebben en veel minder realisaties hebben.

Dit beseffen wij uiteraard maar al te goed en dus houden wij eraan om onze vrijwilligers langs deze weg eens figuurlijk in de bloemetjes te zetten.

Onze dank gaat uit naar jullie, onze meewerkende leden, voor

- de vele uren van voorbereiding bij elke willekeurige activiteit,
- het soms zware geestelijke en fysieke werk dat gedaan moet worden,
- het gewoon daar zijn als het nodig is,
- het investeren van jullie vrije tijd, wat gewoonweg onbetaalbaar is,
- de raad en daad, soms gevraagd, maar altijd gekregen,
- alle plezier dat wij hierdoor samen al gehad hebben,
- het onzichtbare administratieve werk,
- de vele vergaderingen
- en ga zo maar voort ...

Bedankt !!

Luc
WINTERS,
voorzitter

Weer een spreuk

*Indien men in het voorjaar den eersten vlievaar ziet vliegen,
dan blijft men het geheele jaar vlieg,
ziet men hem daarentegen loopen,
dan blijft men het geheele jaar lui.*

ACTIVITEITEN

AANKONDIGING

Woensdag 6 april 2011

Theorieles: “Planten van vennen en poelen”

Lesgever: Hans Vermeulen.

Lokaal en aanvang: “Het wateringHUIS”, Oude Maai 80 te Lommel-Kolonie om 19.30 uur; einde om 22.30 uur.

Onkosten: 1 theorieles en 2 praktijklessen: voor leden 9 euro en voor niet-leden: 15 euro.

Zondag 10 april 2011

Uitstap naar de Liskes en de Pastoorsweyer te Bergeyk.

Leiding: Michel Emmers en Toon Jansen.

Samenkomst: om 8.30 uur aan het “WateringHUIS” te Lommel-Kolonie.

Zondag 17 april 2011

Voorjaarswandeling in “Het Plat” te Overpelt.

Leiding: Theo Renckens, John Verboven en Willy Cox.

Samenkomst: om 14 uur aan de schapenstal op het einde van de Palisstraat (Holven)

Zondag 24 april 2011: Dag van de aarde

Voor informatie: zie media.

<http://www.bondbeterleefmilieu.be/weekvandeearde/>

Maandag 25 april 2011 (paasmaandag)

Uitstap naar “Het Militair Domein” te Helchteren.

Leiding: Albert Geuens.

Samenkomst: om 8 uur op de parking van A.V.T. (Atletiekvereniging Hechtel), de eerste weg ten zuiden van het ronde punt ten zuiden van Hechtel op de oude baan Eindhoven-Hasseelt.

Zondag 1 mei 2011

Geleide wandeling in “De Vloeiweiden” te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Albert Janssen en Carl Vertommen.

Samenkomst: om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan “Het wateringHUIS”.

Zondag 8 mei 2011

Wandeling in ons “Dendrologisch Wielewaalpark Den Tip” te Lommel-Kerkhoven

Leiding : Albert Geuens

Samenkomst: om 14 uur aan Den Tip, Kanaalstraat ter hoogte van zaal De Heidegalm.

Zondag 15 mei 2011

Uitstap naar “De Veeweivallei” in Eksel

Leiding: Jef Kerkhofs, Albert Geuens en Fons Kenis.
Samenkomst: om 8 uur aan de parking van de Autokeuring te Eksel.
De Veeweivallei is een van de natuurreservaten van onze afdeling. Dit prachtige natuurgebied met zeer rijke percelen willen we dus zeker ook eens tijdens de mei-maand bezoeken.

Donderdag 19 mei 2011

Praktijkles: “Planten van vennen en poelen” in de Dommelvallei

Lesgever: Hans Vermeulen.
Samenkomst: Kerk van Eksel om 19 uur tot 22 uur.

Vrijdag 3, zaterdag 4 en zondag 5 juni 2011

DRIEDAAGSE UITSTAP NAAR ETHE/BUZENOL bij VIRTON in de GAUME

Het zesendertigste weekend (O.H.Hemelvaartweekend) gaat dit jaar door in de geografische streek GAUME, met verblijf in het “Centre de Recherche et d’initiation aux sciences naturelles” te Ethe/Buzenol bij Virton. Meer gegevens en de nodige inlichtingen betreffende deze driedaagse vind je elders in deze Zonnedauw.

Zondag 5 juni 2011

Geleide natuurwandeling in “De Vloeiweiden” te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Rudi Wouters en Willy Jacobs.
Samenkomst: om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan “Het wateringHUIS”.

Donderdag 9 juni 2011

Praktijkles: “Planten van vennen en poelen” in de Veewey

Lesgever: Hans Vermeulen.
Samenkomst: Autokeuring op de baan Hasselt-Eindhoven te Hechtel-Eksel, om 19 uur tot 22 uur.

Vrijdag 10 juni 2011

Nachtzwaluwtocht in het domein “Het Pijnven” te Eksel - Lommel

Leiding: Albert Geuens.
Samenkomst: om 20.30 uur op de parking van het staatsbos “Het Pijnven”, nabij het Bosmuseum, Kiefhoekstraat (weg van Eksel naar Lommel-Kerkhoven).
Doel: observeren van de nachtzwaluw.
Onze vogelwerkgroep hield reeds meerdere goed georganiseerde tellingen, daarom is het nu voor de geïnteresseerde leden dé gelegenheid om deze mysterieuze vogel iets beter te leren kennen.

Vrijdag 17 juni, zaterdag 18 juni en zondag 19 juni 2011

Weekend biodiversiteit

Leiding: Toon Jansen.
Voor alle informatie zie verder in deze Zonnedauw.

Tweede helft juni 2011

Maaien, hooien, persen in de Vloeiweiden

Aangezien we het goede hooiweder niet op bestelling krijgen, zullen we maaien, hooien en persen wanneer het hooiland en het weer het toelaten. Om te weten of er gemaaid of gehooid wordt, kan je Albert Mertens (011/649400) of Pierre Alaerts (011/541984) opbellen.

Zaterdag 25 juni 2011

Beheerswerken in en om “Het wateringHUIS”

Opzet is om eenmaal per kwartaal “Het wateringHUIS” binnen maar ook buiten (de onmiddellijke omgeving) een poets- en onderhoudsbeurt te geven. Iedereen is welkom, zowel mannen als vrouwen.

Samenkomst : aan het “Het wateringHUIS” van 9 uur tot 12 uur

Zondag 26 juni 2011

Koffietafel en gezellig samenzijn aan “Het wateringHUIS”.

We nodigen alle medewerkers aan de talrijke beheerswerken en alle andere activiteiten van onze vereniging tijdens het afgelopen jaar uit op een gratis koffietafel met drank aan “Het wateringHUIS” vanaf 17 uur, als dank voor hun inzet.

Zondag 3 juli 2011

Geleide natuurwandeling in “De Vloeiweiden” te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Toon Jansen en Henri Cuyvers.
Samenkomst: om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan “Het wateringHUIS”.

Maandag 4 juli 2011

Werkvergadering : Verzending van de Zonnedauw nr. 3 - 2011

Samenkomst in De Geer te Eksel om 20 uur

Zaterdag 9 juli 2011

Beheerswerken in “De Dommelvallei” te Eksel

Leiding: Gerard Jannis.
Samenkomst: 9u -12uur te Eksel aan zuiveringsstation, Eikelbosstraat.
Activiteit: Bijeenrapen van hooi. Voor werkmateriaal wordt gezorgd.

Mei: Deze maand draagt de naam van de Godin Maja, gewijd aan de beschermster van alles wat groeit en bloeit, maar ook van de vruchtbaarheid.

Juni: Juni stamt waarschijnlijk af van de Godin Juno: het vrouw zijn, het huwelijk en de geboorte.

Biodiversiteitsweekend Levend Zand II in één A4'tje

Wanneer?	17, 18, 19 juni 2011; van vrijdag 19.00 tot zondag 17.00 uur
Primaire doel?	Geleedpotigen van de droge biotopen rond Lommel in kaart brengen
Verblijf?	Akindo, een monumentale villa in Lommel-Werkplaatsen
Omgeving?	Uitgestrekt park, op korte afstand van Lommelse topgebieden
Overnachting?	Slaapzaaltjes, met sanitaire voorzieningen; minicamping voor jeugd
Catering?	Ontbijt, lunch, warme maaltijden; zaterdag grote barbecue; doorlopend bar
Extra faciliteit?	Determinatieruimte met bino's, hulpmiddelen, literatuur etc.
Programma?	Vrije keuze uit 30 activiteiten, verspreid over alle dagdelen
Activiteiten?	Excursies, vallen toepassen en controleren, scheppen, kloppen, autonetten,...
Gebieden?	Maatheide, Waaltjesbos, Dorperheide, Sahara, Blekerheide, Riebosser Heide
Vorig jaar?	O.a. 210 soorten spinnen, 250 soorten Kevers, 230 soorten Nachtvinders,...
Bijzonder?	Nieuwe soorten voor Vlaanderen en Limburg. Hoog percentage Rode Lijst
Nu ook?	Aandacht voor amfibieën, reptielen en vleermuizen
Door wie?	Tenminste 15 specialisten met uiteenlopende expertises
Voor wie?	Alle geïnteresseerden ; aantal deelnemers gelimiteerd tot 35
Waarom?	Kennis verzamelen en delen; contacten leggen; unieke natuur en fijne sfeer
Kosten?	Euro 68,-- voor het hele weekend all in (ex. drankjes); korting voor jeugd
Part time?	Vraag inschrijfformulier aan voor mogelijkheden en kosten.
Organisatie?	Projectgroep Levend Zand, in 'symbiose' met Natuurpunt Noord-Limburg
Gesteund?	Door Stad Lommel , Likona en Regionaal Landschap Lage Kempen
Info / Aanmelden?	Toon Jansen: totom@telenet.be of Lex Peeters: lpeeters@iae.nl

DRIEDAAGSE NATUURUITSTAP

naar de GAUME of Belgisch Lotharingen (Virton)

op vrijdag 3, zaterdag 4 en zondag 5 juni 2011 (O.L.H.-Hemelvaartweekend)

Hier vindt u alle gegevens over de 36ste driedaagse excursie, dit jaar naar de streek van DE GAUME, nog een stukje landelijk paradijs tussen onze Ardennen en de Franse grens, in het uiterste zuiden van ons land. In 1993 ging de 18de driedaagse aldaar ook door en de deelnemers koesteren nog steeds deze mooie momenten.

Midden deze fraaie golvende cuesta's, worden het, indien het weer meewil, beslist weer 3 hoogdagen met intense natuurexploratie.

Op ornithologisch vlak valt er veel te beleven.

Op botanisch vlak is het fantastisch! Men vindt er zowel planten van het subtropisch klimaat als relictten uit de laatste ijstijd, vochtige hooiweiden, warme kalkhellingen, hoogveenvegetaties, loofbosbiotopen, unieke wegbermen, kalkachtige bodem (orchideeën).

Entomologisch gezien is het daarom interessant, omdat er soorten vlinders voorkomen die in geen enkele andere streek van België te vinden zijn. Natuurlijk zijn ook de reptielen er van de partij.

Verblijf:

Centre d'études et d'initiation aux sciences naturelles de Buzenol

Adres: Rue de Bar, 6
6760 Ethe
Tel.: 063 45 59 00

Het verblijf is eigenlijk bedoeld als plaats waar scholieren wetenschappelijk onderzoek komen doen met betrekking tot de natuur. Alle faciliteiten zoals in een jeugdherberg zijn voorzien. Het aantal plaatsen is beperkt tot 35 personen. De kamers zijn onderverdeeld in 13 driepersoons- en 4 tweepersoonskamers. Alzo kunnen de meesten per twee op één kamer logeren. Op 10 mei moeten we het exact aantal deelnemers weten. Dus tijdig inschrijven!

Programma:

We maken twee wandelingen in de omgeving van Torgny, het meest zuidelijke dorpje van België, en één wandeling in de omgeving van Buzenol. Het niveau van de wandelingen is licht hellend met veel open landschappen. We nemen rustig de tijd om op bepaalde plaatsen naar fauna en flora te kijken. Marc en co hebben de wandelingen weer goed voorbereid en zullen zorgen dat iedereen aan zijn trekken komt. Er zijn ook weer enkele jubilarissen (Albert, Paula, Pierre, Leon, Josée, Marie-Louise en Henri), die ons naar gewoonte te gelegener tijd met een natje of droogje mogen verrassen.

Onkosten:

De prijs per persoon voor een twee- of driepersoonskamer met lakens en dekens inbegrepen, met 2x ontbijt, 2x lunchpakket en 2x avondeten bedraagt 59 euro (2 euro verzekering inbegrepen). Diegene, die met iemand meerijdt (het aantal kilometers bedraagt ongeveer 550 km. in totaal!) zal 20 euro extra betalen. Wie met de eigen wagen komt, betaalt aldus 59 euro. Wie meerijdt betaalt 79 euro, waarvan 20 euro ter plaatse wordt betaald aan de chauffeur.

Inschrijving:

Naam, adres en telefoonnummer doormailen naar: marcgeuens1@telenet.be of telefoneren (na 18 uur) naar Marc Geuens op GSM 0478 54 22 51

Het verschuldigde bedrag eveneens op voorhand overschrijven

op krekelspaarrekening 035-2612051-76 van Natuurpunt N-Limburg met vermelding "3-daagse Buzenol 2011"

Doe dit voor 10 mei, dan kunnen de praktische regelingen verder afgehandeld worden.

Persoonlijke uitrusting:

Lakens zijn ter plaatse. Kledij voor regen en zonneschijn meenemen. Stevige schoenen meenemen en vergeet vooral uw verrekijker, en eventueel fotoestel en mogelijk loop niet.

Knapzak:

Voor vrijdagmiddag nemen we onze boterhammen mee. Natuurlijk ook wat drinken voor onderweg.

De reisweg:

De heenreis is +240 km., rijtijd: ± 2 uur 40

Route: Hasselt-Luik, voor Luik richting Luxemburg E25 tot aan afrit 19 Habay. Aan het wegrestaurant vlak na de afrit komen we om 10uur 30 samen om vervolgens door te rijden naar Torgny. In Torgny zelf is er een gelegenheid om naar het toilet te gaan en iets te drinken. Maar het kan er druk zijn. Er is eigenlijk maar 1 café-restaurant. Voor de rest is het eten geregeld. Denk eraan tijdig te vertrekken, want er kunnen nog altijd wegenwerken zijn.

Regeling bezetting auto's:

Iedereen belt zelf enkele dagen voor Hemelvaart naar Marc Geuens. Hij regelt de autobezetting en de opstapplaatsen. Als men niet op tijd kan zijn, geef dan een seintje op gsm van Marc Geuens 0478 54 22 51.

De foto's zijn van de 18de driedaagse aldaar in 1993.

Vooruitblik op een gepland herfstweekend in de Hoge Veluwe.

We trekken dit najaar tijdens een weekend naar de Hoge Veluwe in Neder-

land. Als geboren en getogen Kempenaars zijn de meesten onder ons natuurlijk erg vertrouwd met heide, landduinen en dennenbossen. Maar daar waar onze 'woeste gronden' pas sinds kort de nodige aandacht krijgen, is het Nationale Park Hoge Veluwe al decennia-

lang een begrip in de Lage Landen wat betreft natuurbehoud én natuurontwikkeling. We zullen met eigen ogen kunnen zien hoe er terug ruimte wordt gegeven aan stuifzanden, hoe grote grazers als edelherten erin slagen heide en heischrale graslanden open te houden en hoe de grote toestroom van bezoekers toch in ordentelijke banen wordt geleid.

We beperken ons niet tot het park zelf maar zullen ook de uitgestrekte heidelandschappen rondom verkennen. De meeste uitstappen zullen we trouwens per fiets doen, omdat dit de enige manier is om een goed totaalbeeld te krijgen van het prachtige landschap.

Deze fietsen huren we via de jeugdhierberg waar we zullen logeren.

Heb je zin om mee op zoek te gaan naar bronstige edelherten, zonnende zandhagedissen of stuivend zand, hou dan vooral de volgende uitgave van Zonnedauw in het oog.

Periode:

**van vrijdag
30 september
tot maandag
3 oktober 2011.**

TOEZICHT WATERINGHUIS 2011

Zondag 6 maart	Henri Vaesen-Bosmans
Zondag 3 april	Henri Cuyvers-Leppens
Zondag 1 mei	Marc Schouteden-Coenen
Zondag 5 juni	Patrick Van Endert-Alaerts
Zondag 12 juni	Rik Biddeloo-Van Den Eynde
Zondag 19 juni	Carlo Van Seggelen-Geypen
Zondag 26 juni	KOFFIETAFEL - Alle dames
Zondag 3 juli	Paul Verheyen-Vandeweyer
Zondag 10 juli	Theo Renckens-Poelmans
Zondag 17 juli	Jef Kerkhofs-Hermans
Zondag 24 juli	Jan Cornelissen-Kuypers
Zondag 31 juli	Willy Jacobs-Wellens
Zondag 7 augustus	Patrick Renckens-Deckers
Zondag 14 augustus	Kim Mannaerts
Maandag 15 augustus	Gezinsdag K.A.V. – K.W.B. – L.G. Kolonie
Zondag 21 augustus	André Geypen-Daems
Zondag 28 augustus	Jan Korsten
Zondag 4 september	Marc Geuens en Jean Moris
Zondag 11 september	Toon Jansen-Bernaerts
Zondag 18 september	Michel Emmers-Bernaerts
Zondag 25 september	Fons Van Decraen-Vliegen
Zondag 2 oktober	Paul Debruyckere-van Kruijssen
Zondag 6 november	Luc Winters-Coninx
Zondag 4 december	Gerard Jannis

ACTIVITEITEN

VERSLAGGEVING

Verslag van de Zeelandreis op zondag 20 febr. 2011

kieviten aanwezig te zijn voor de kijkwand, maar een beetje verderop verschenen toch wintertalingen, krakeenden en een groep van 49 overvliegende brandganzen klapte hun landingsgestel uit. Via de Philipsdam reden we richting plan Tureluur, waar vele ganzen ons stonden op te wachten. Helaas kwam er weer heel wat bewolking op. Traditiegetrouw gingen we 's middags in 'De Heerenkeet' onze maaltijd verorberen, maar wegens verbouwingen was dit restaurant gesloten. Niet zo ver van 'De Heerenkeet' vandaan ligt restaurant 'De Schelphoek', waar we terecht konden.

Achter het restaurant 'De Schelphoek' ligt direct de Oosterschelde, waar een oud schip midden op het water onze aandacht trok. Verder waren er 2 grote mantelmeeuwen, 3 kuifduikers, middelste zaagbekken... aanwezig. Iedereen was terug actief vogels aan het kijken of aan het wandelen en konden we vertrekken naar plan Tureluur. Plan Tureluur zorgt ervoor dat minder waardevolle gebieden voor de natuur omgezet worden naar waardevollere gebieden, hier profiteren vele ganzen, eenden en steltlopers van. Enkele waarnemingen die in plan Tureluur zijn waargenomen zijn 5 lepelaars, 2 kleine zilverreigers, 70 pijlstaarten, bontbekplevieren, heel wat rotganzen, een watersnip...

De voorlaatste halte was Brouwersdam, waar alle vogelspotters hun hart elk jaar opnieuw kunnen ophalen. Verschillende steenlopers en zilverplevieren waggelden tussen het volk op Brouwers-

Elk jaar is er veel belangstelling voor de Zeelandreis, dit jaar hadden 48 natuurliefhebbers zich ingeschreven. Bij het vertrek om 6u00 was het lichtjes aan het sneeuwen en ook bij de aankomst in Zeeland waren de weersomstandigheden hetzelfde gebleven. Het was koud, maar de grote aantallen vogels op Oesterdam maakten al veel goed. Leuke waarnemingen waren hier de vele wulpen en enkele rosse grutto's en bonte strandlopers. Na deze eerste wandeling reden we met de bus verder om vervolgens te stoppen bij de Schakerloopolder in Tholen, welke nabij Oesterdam is gelegen. De Schakerloopolder is een nieuw gebied, waar vele kust- en weidevogels tot rust kunnen komen. Hier noteerden we o.a. een lepelaar, bontbekplevieren en verschillende eendensoorten.

De volgende halte was het gebied 'Stinkgat'. Gelukkig hing hier geen hinderlijke geur, maar er kwamen wel blauwe 'gaten' in de lucht! Op het eerste zicht leken er alleen maar

dam en ook de zeehonden waren weer van de partij (3 grijze zeehonden en 1 gewone zeehond). Een 13tal paarse strandlopers waren er aanwezig en op zee kon men een 15tal roodkeelduikers waarnemen. Uitgewaaid stapte iedereen op de bus om vervolgens naar de laatste stopplaats te rijden namelijk het Veerse Meer, waar de wandeling eindigde in café 'De Meerkoet'. Tijdens deze wandeling konden we genieten van meer dan 100 wulpen en rosse grutto's en 7 kluten lieten zich van de mooiste kant bekijken.

Zo goed als de hele dag was het bewolkt geweest en de aantallen van vogels vielen soms wat tegen, maar al bij al was het opnieuw een schitterende Zeelandreis! Deze dag leverde ons 62 vogelsoorten op en we konden weer genieten van de geweldige sfeer onder de natuurliefhebbers!

Tekst en foto's van Pieter COX

Uw feesttaart = onze specialiteit
LUTLOMME 10 LOMMEL Tel.:(011)54 40 28
Woensdag gesloten

VISSEN

Rechtzetting

Spijtig genoeg heeft de spreekwoordelijke zetduivel in de vorige uitgave van Zonnedauw (2011 nr 1 jaargang 43) in het artikel over vissen met de titel "Limburgse vissenwerkgroep 2010" van de hand van Guido Jansen (pagina 13 tot 16) toegeslagen. Op pagina 15 bovenaan is de laatste alinea van pagina 14 verkeerdelijk herhaald en heeft met deze snode doening ook de naamgeving bij enkele foto's foutief weergegeven. Daarom deze rechtzetting: op onderstaande foto's zien we KWABALEN. En aan de onderkant op pagina 15 gaat het om een BARBEEL (38 cm). Zie foto's

En dit is een BARBEEL (38 cm)
Blijkbaar nog steeds niet gelukkig dat we hem voor een beekforel hebben gehouden.

Als eerherstel hier enkele gegevens afgehaald van het internet over de kwabaal

De kwabaal, Lota lota, is de enige vertegenwoordiger van de kabeljauwen in het zoete water. Het is een langgestrekte, vaak opvallend gemarmerde vis met een brede, platte kop, een lange baarddraad aan de kin, en een zeer lange rug- en aarsvin, net zoals de paling. Dankzij die ene baarddraad op zijn kin, net zoals bij de kabeljauw, kan de kwabaal met geen enkele andere zoetwatervis worden verward. De larfjes eten vooral plankton, de jonge kwabalen eten allerlei ongewervelde diertjes en vanaf een lengte van ongeveer 10 cm beginnen ze vis te eten. De volwassen kwabalen

eten bijna alleen maar vis en kunnen tot meer dan 1 m groot worden.

2 foto's van KWABALEN

In België wordt de kwabaal als uitgestorven beschouwd sinds begin jaren '70, onder andere door een verslechtering van de waterkwaliteit en de -biotopen en het

verdwijnen van geschikte paai- en opgroeiplaatsen. Sindsdien is er echter heel wat ten goede gekeerd en lijkt een herintroductie kans te maken. Daarom startte de Vlaamse overheid, met name het Agentschap voor Natuur en Bos, in 1999 een herstelprogramma voor de kwabaal. In de proefkwekerij van het INBO in Linkebeek zijn onderzoekers er de voorbije jaren in geslaagd om kwabalen in gevangenschap te kweken. Jaarlijks kweekt het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) samen met het Agentschap voor Natuur en Bos zo enkele duizenden jonge kwabaaltjes. De Grote Nete en de Bosbeek werden uitgeselecteerd als meest geschikte proeflocaties voor herintroductie. De eerste jongen werden uitgezet in 2005. Uit onderzoek van de voorbije jaren blijkt dat de uitgezette visjes reeds opgegroeid waren tot volwassen exemplaren van vijftig centimeter en meer, en nu blijkt dat deze dieren er voor het eerst in geslaagd zijn om zich ook voort te planten.

PRATUM MARCIDUM

Een zoektocht naar de herkomst, de geschiedenis en de verspreiding van het bevoeiingssysteem 'beddenbouw' dat in de Kempense wateringen werd en wordt toegepast.

Fig.1 : bevoeiing in beddenbouw (Lommel)

Tijdens de vele geleide wandelingen in de Lommelse vloeiveiden wordt altijd, terecht, veel aandacht besteed aan het bevoeiingssysteem : hoe het water via aanvoersloten, bovenslootjes en bovenzoeven op het terrein wordt gevoerd, over de hellende bedden stroomt en via onderzoeven en onderslootjes weer verzameld wordt om afgevoerd te worden. Steeds opnieuw staan de wandelaars vol bewondering voor de uitvinders van dit systeem. De vraag naar de oorsprong van deze techniek kon ik in het verleden slechts vaag beantwoorden : dat moest ergens in Noord-Italië en of Frankrijk zijn geweest, maar verdere details waren mij onbekend.

Toen ik merkte dat heel wat oude boeken via het internet te raadplegen zijn, dankzij 'Google' zag ik mijn kans om op speurtocht te gaan en om te trachten meer te weten te komen over de 'gerugde bedden' ofwel 'beddenbouw' (hoewel dit begrip meestal gebruikt wordt om een middeleeuwse ploegtechniek uit de akkerbouw te benoemen, is het de enige Nederlandstalige benaming die ik ben tegengekomen tijdens dit onderzoek).

Ik begon het zoekwerk in de eigen Kempense wateringen, aangelegd rond 1850 door de Belgische staat. Op korte afstand van het kanaal Bocholt-Herentals (1843),

de Turnhoute vaart (1846) en het kanaal van Beverlo (1857) werden op grote schaal werken aangevat om met mineraalrijk Maaswater grote oppervlakten te bevoeien. Het waren ingenieur van Bruggen en Wegen Jean Baptiste Masui en zijn inspecteur-generaal Theodore Teichmann die in 1835 deze plannen uitbroedden. De aanleg van uitgestrekte vloeiveiden in beddenbouw tussen Neeroeteren en Ravels waren hiervan het gevolg.

Twee hoofdrolspelers bij de planning en de aanleg van deze vloeiveiden waren Ulrich Kümmer en Joseph Keelhoff. Over de toegepaste bevoeiingsmethode leren hun boeken ons dat het gaat over 'irrigation à planches en ados'; 'irrigation par ados' ofwel 'marchites'

In deze werken wordt regelmatig verwezen naar Duitse en Italiaanse 'bevoeiingsdeskundigen' en ingenieurs en er worden geregeld citaten weergegeven. Ook over bevoeiingswerken in Solonge in Frankrijk wordt gesproken. Twee steeds terugkerende figuren zijn Benjamin Nadault de Buffon en Raphaël Pareto. Deze beide ingenieurs hebben hun sporen verdiend bij het bestuderen van de irrigatiewerken in Noord-Italië om deze kennis te benutten bij projecten in Frankrijk. Onze speurtocht leidde dus naar Italië.

ITALIË

In 1787 maakte Arthur Young, een Engels landbouwdeskundige, een reis door Noord-Italië (dat op dat moment deel uitmaakte van Frankrijk). In zijn reisverslag lezen

Fig.2 : bevoeiingsbedden in Chiarravalle Milanese

we dat de irrigatiewerken in de buurt van Milaan (op de Po-vlakte) het meest uitgestrekt waren van alle vloeiveiden die hij ooit had gezien. Ook, volgens deze schrijver, waren ze de eerste die in Europa zijn aangelegd na de val van het Romeinse rijk. Volgens zijn bevindingen waren vloeiveiden in 'Laag-Milaan' (Basso-Milano) algemeen in de twaalfde eeuw.

Deze bewering wordt bevestigd in menig boekwerk over dit onderwerp. De Cisterciënzermonniken van Bernardus van Clairvaux hadden zich gevestigd in verschillende kloosters in de buurt van Milaan en als eersten vloeiveiden aangelegd in beddenbouw.

Vooraf het klooster van Chiaravalle Milanese (wat evenveel betekent als het 'Clairvaux van Milaan') werd en wordt nog steeds geroemd omwille van zijn 'prato di marcita', de allereerste vloeiveiden in beddenbouw.

De volgende tekst uit 1138 die ergens op perkament wordt bewaard bewijst deze bewering :

"Ut monasterium possit ex Vetabria trahere lectum, ubi ipsum monasterium voluerit, et si fuerit opus liceat facere eidem monasterio fossata super terram ipsius Joannis ab una parte viae et ab alia — etc. possit firmare et habere clusam in prato ipsius Joannis."

"Het klooster mag uit de Vettabia een kanaal aanleggen, waar het zelf wil; en als dit werk gedaan is, is het klooster gemachtigd hetzelfde te doen, namelijk grachten te graven op de grond van de genaamde Johannes van de ene kant van de weg en van de andere en het mag een sluis bouwen en beheren in de weide van vernoemde Johannes."

Dergelijke toelatingsbewijzen om aanvoersloten te graven op het grondgebied van anderen zijn veelvuldig aangetroffen in oude archieven.

De oudst gekende benaming van zulke vloeiveiden is 'pratium marcidum' (Latijn : pratium = weiland; marcire = traag lopen, traag stromen) : weiland waarop het water traag stroomt.

Geschiedkundige bronnen leren ons dat de vloeiveiden reeds in 1220 "het laatste stadium van perfectie" hebben bereikt in Lombardije en ook dat er "in heel Noord-Italië 'prati marcidi' zijn van Piemonte tot Friuli".

Wie Italië kent weet dat verschillende grote meren gesitueerd zijn tussen de Alpen en de Po-vlakte. Deze grote waterreservoirs worden onder andere gevoed met

Fig.3 : Morimondo (Basso-Milano)

smeltwater van de bergen.

Doorheen de gesteentelagen sijpelt dit water richting Po. In de vlakte komen deze ondergrondse stroompjes aan de oppervlakte en vormen er de 'fontanelli': bronnen waarvan het water nooit kouder is dan 10°C. Dit water wordt gebruikt om de weiden te bevoeien, in een voortdurende, langzame stroming; jaarlijks te beginnen vanaf het einde van de herfst tot in de maand maart. Op die manier daalt in de winter de temperatuur van de bodem rond de graswortels nooit onder het vriespunt en is in het voorjaar een vroege grasoogst verzekerd. Nog steeds worden er in 'Basso-Milano' vloeiveiden op de oude wijze jaarlijks bevoeid en onderhouden door vrijwilligers. Omwille van de ecologische en de cultuurhistorische waarde. Om zelf getuige te zijn van het prachtige werk dat ginder geleverd wordt ter behoud van deze ecologisch waardevolle cultuurlandschappen verwijs ik naar 'La memoria dell'acqua' op www.youtube.com (met geluid).

Fig.4 : Noviglio (Basso-Milano)

"Deze weilanden worden gemaaid in november, januari, maart en april voor stalvoeding; in juni; juli en augustus voor hooi voor de winter en in september wordt het begraasd door het vee tot aan het begin van de winterbevoeiing."

(Arthur Young 1787)

Vanuit Noord-Italië heeft deze werkwijze zich langzaam verspreid over verschillende delen van Europa, waarbij o.a. de kloostergemeenschappen een belangrijke rol hebben gespeeld. Van een aantal van deze stappen zijn in de oude vakliteratuur sporen terug te vinden.

ENGELAND

De talrijke aanwezigheid van vloeiveiden in 'bedden' in Groot-Brittannië vindt ongetwijfeld ook zijn oorsprong in Noord-Italië. Over de allereerste aanwezigheid van de 'bedwork watermeadows' bestaan twee versies. De eerste, hoewel de minst waarschijnlijke, spreekt het meest tot de verbeelding : De rijke geldschieter, bankier en diplomaat Horatio Palavicino (°1540) was een telg uit een rijke familie uit Genua. In deze middeleeuwse havenstad was, door overzeese handel, veel kapitaal verzameld.

De rijke bankiersfamilies leenden geld aan wie het nodig had, o.a. ook aan het Engelse hof. Als vertrouweling en 'huisbankier' van de toenmalige Engelse koningin Elisabeth was Palavicino gelast met het innen van de 'Peter's pence' (= St Pieterspenning of denarius Sancti Petri). Deze belastingen voor de paus dienden (tot in de vorige eeuw) door de katholieke gezinnen betaald te worden. Toen de Engelse kerk zich afscheurde van Rome, heeft Palavicino het opgehaalde geld gebruikt om er voor eigen voordeel grond mee te kopen in Babraham nabij Cambridge en er vloeiveiden aan te leggen naar Italiaans model. Een andere uitleg houdt het bij de Cisterciënzermonniken die ook in Engeland deze techniek in de 16e eeuw invoerden en toepasten op hun kloostergronden, zoals bijvoorbeeld in Rievaulx. Op de Avon, rivier in het kalkrijke zuiden van Engeland

Fig.5: Harnham watermeadows

is het gebruik van bevoeide bedden zeer algemeen geweest vanaf de 17e eeuw. In het landschap zijn hiervan nog duidelijk de sporen merkbaar (Google-Earth: 51 03' 58"N, 1 48' 22"W). Ook hier zijn vrijwilligers aan de slag om het verleden levend te houden. Wie surft naar de Harnham watermeadows nabij Salisbury (District Wessex) (<http://www.salisburywatermeadows.org.uk>) kan er mee kennismaken. In de 18e eeuw verspreidde de bevoeiingstechniek zich via Schotland naar Scandinavië; vooral de familie Stephens; 3 generaties 'irrigators' van vader op zoon hebben hier toe bijgedragen. Hun boeken werden ook vertaald in het Duits.

DUITSLAND

Hoewel ook in Duitsland reeds in de middeleeuwen bevoeiing via bedden voorkwam, kwam de toepassing op grotere schaal pas tot stand na 1750. Textielabrikant

en burgemeester van Siegen, Adolf Dresler, bracht na zakelijke contacten het irrigatiesysteem "rückenbau" of

Fig.6: bouw van een houtschoolmeier

"beetbau" uit Lombardije naar Siegen, waar het algemeen werd ingevoerd. Door de opkomst van de ijzer- en staalproductie was er veel vraag naar hout om houtschool te produceren in 'houtschoolmeilers'.

Overal waar dit mogelijk was, werden bossen aangeplant en het aanleggen van vloeiveiden zorgde voor een maximale hooiproduktie op de steeds inkrimpende ruimte. Het succes van deze methode leidde tot de oprichting van onderwijs in 'weidebouw'. De 'wiesenbaushule' van Siegen in 1843 was de voorloper van de huidige universiteit aldaar. En ook in Suderburg (Lüneburgerheide) in Noord-Duitsland komt een school die onderricht verstrekt in weideaanleg.

In het Duitse landschap zijn sporen terug te vinden en ook hier worden pogingen ondernomen om relictten te herstellen en bevoeiing terug toe te passen. Via N.-Duitsland kwam beddenbouw ook in Denemarken voor.

Fig.7: Siegener Rückenbau

Albert JANSEN

Vervolg in volgende Zonnedaaw

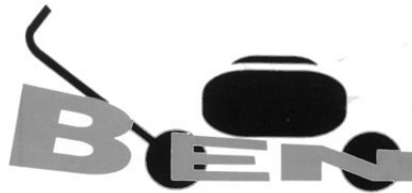
Ook je
verzekeringen
hebben een
check-up nodig!

Zakenkantoor Gutschoven
Nieuwe Markt 31 • 3900 Overpelt
011/ 66 13 12
www.dvverpelt.be

Opentijden: Ma, Vr, 09.00 - 13.30 en 13.30 - 16.00 • Di, Do, 09.00 - 11.30 en 13.30 - 18.00 • wo 09.00 - 12.00 ff op afspraak

DVV
Raad op mensenmaat

TUINMACHINES & TOEBEHOREN

BEN MERTENS

Astridlaan 214 - 3900 Overpelt

Tel. 011 - 66 43 00

Open vanaf 19 u. - Woe. gesloten

SCHILDER- & BEHANGWERKEN

Omdat u staat
op kwaliteit!

Marc Geuens

0478 542251

Lommelsebaan 64
3940 Hechtel-Eksel

KAMPEER- EN BUITENSPOORTZAAK

DEN OUTBACK

Alles voor de
Wandelaar, Fietser,
Avonturier, ...

Galerij Vivaldi, LOMMEL, 011/554450

**Open: van 10.00 tot 18.00 u. denoutback@scarlet.be
Zondag en Maandag gesloten.
Bezoek onze site: www.denoutback.be**

LIMBURG INTERNATIONAL
UW REISBURO I

Stationsstraat 1 bus 1 3910 NEERPELT Tel. 011/80 39 80 fax 011/ 64 03 23
e-mail: info@li-reizen.be (Lic. A 1267)

Uw reisburo en autocarbedrijf voor:

- Alle forfaitreizen
- Groepsreizen op maat
- Eëndagsreizen op maat
- Tickets voor lijnvluchten
- Verhuur autocars tot 72 plaatsen

Vraag vrijblijvend informatie.

Tot binnenkort!!!

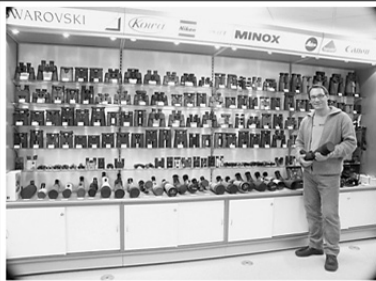
Rijschool HENDRIKS

Leopoldlaan 44
3900 Overpelt
tel. 011-80 98 80
fax 011-64 99 72
<http://www.hendriks.be>
e-mail info@hendriks.be

Rijschool HENDRIKS NV heeft vestigingen te

OVERPELT	Leopoldlaan 44	(011)80 98 80
ACHEL	Bien 6-8	(011)64 75 15
EKSEL	Heerstraat 12	(011)73 10 51
HAMONT	Nieuwstraat 1	(011)44 70 65
LOMMEL	Molsekiezel 66	(011)54 53 91
BALEN	Vaartstraat 72	(014)81 24 23
MEERHOUT	P. Haechtplein 7	(014)30 86 93

Rijschool HENDRIKS NV heeft een speciaal erkende vestiging in het MPI St.-Elisabeth te Wijchmaal.

Foto Rooijmans

De verrekijker specialist
voor Nederland en België

met een assortiment van meer dan 170 verschillende verrekijkers en observatieteleascopen. Wij verkopen de topmerken: Leica, Swarovski en Zeiss.

Daarnaast zijn wij dealer van o.a. Bynolyt, Swift, Minolta, Nikon, Canon, Kowa, Minox, Steiner, etc...

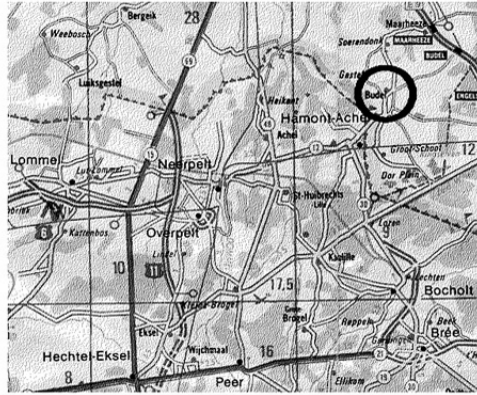
Foto Rooijmans

Markt 10 - 6021 CD - Budel
0495-494890
www.fotorooijmans.nl
h.rooijmans1@chello.nl

onze openingstijden:
maandag t/m donderdag
9.00-12.30 en 13.30-18.00

vrijdag
9.00-12.30 en 13.30-20.00

zaterdag
9.00-17.00

Uit sympathie

Overpelt

Tel.: 011.80.90.30
011.80.01.40

Kerkstraat 24, 3990 PEER
Tel./Fax 011/63.39.54

SAMSONITE : REISBENODIGDHEDEN VAN DE BESTE KWALITEIT
DIDL - O'NEILL - KIPLING - HEDGREN - BUREAUARTIKELN

de 3 Gwaentjes

In de oudste taverne van Peer
lekker eten en gezellig drinken
binnen of in onze sfeervolle zomertuin

Steenweg op Wijchmaal 3 - 3990 Peer

Tel.: 011/63 20 05

BIO SHOP

Neerpelt

MAARTEN BEYEN

STATIONSSTRAAT 22
3910 NEERPELT
Tel: 011 64 42 88
Fax: 011 66 50 77
E-mail: neerpelt@bioshop.be

KLIMOP

Stationsstraat 50 - 3910 Neerpelt

OPTIEK BEYEN

Zicht wordt uitstraling...

www.optiekbeyen.be

Brillen/Glazen
Nikon
Zeiss
Rodenstock
Mexx
Kappa
Puma
Brendel
Escada
Ines de la Fressange

Openingsuren

	Vormiddag	Namiddag
Ma:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Di:	8.30u - 12.30u	13.30u - 19.00u
Wo:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Do:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Vrij:	8.30u - 12.30u	13.30u - 19.00u
Za:	8.30u - 12.30u	13.30u - 18.00u

Contactlenzen Verrekijkers Graverwerk Ludo Beyen
Barometers Weerstations Loepen Heleen Beyen
011/64 35 80 - info@optiekbeyen.be

SOOGEN IVO PARKETVLOEREN

Winnerstraat 76 3941 EKSEL

Openingsuren: zaterdag van 10 uur tot 17 uur
woensdag van 14 uur tot 18 uur

e-mail: ivo.soogen@skynet.be
www.soogen.be
GSM 0475/76 07 82 0495/57 23 34

KWANTEN BOUWMATERIALEN

Bouw Punt
Kwanten OVERPELT

GEVELSTENEN
DAKPANNEN
KLINKERS
MIX BETON
ISOLATIE
DAKRAMEN
MARMER
ARDUIN
GRANIET
ZAND & GRIND

44 Stuifzandstr (Industriepark) 3900-Overpelt

Tel: 011 64 44 72
Fax: 011 66 13 09
E-mail: ..... info@kwanten.com
URL: ..... http://www.kwanten.com

PLOEN

OPTIEK, CONTACTLENS - EN GEHOORCENTRUM
DORPSSTRAAT 44 • 3900 OVERPELT • TEL 011 64 13 78

VREYSS

ELECTRO

Adelberg 15
3920 Lommel

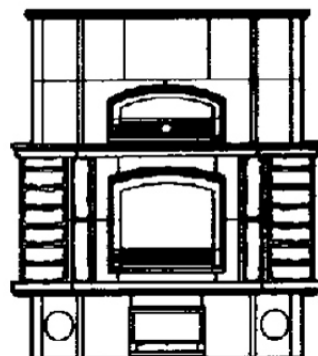
VERHEYEN NV

Garage - Tweedehandswagens

Lutlommel 147, 3920 Lommel

Tel.: 011/54 05 20
GSM 0475/24 98 62

BVBA GEERTS

Tegelkachels & Speksteenkachels
Exclusieve Houtkachels &
Inbouwhaarden

Retiesebaan 24 - 2460 KASTERLEE
Tel. (014)30 99 24 Fax : (014)30 99 25
E-mail: geertsr@pi.be
Website: www.geerts.be

DECKERS

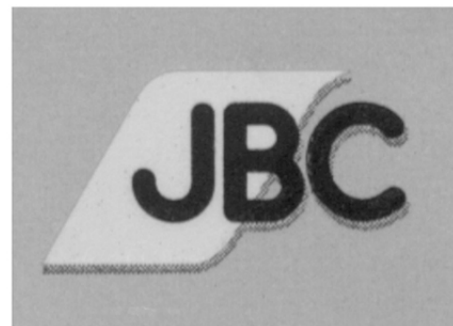

PERMANENTE INTERIEUR-BEURS

Sellekaertsstraat 13 3900 Overpelt
Tel. 011/64.16.02 Fax. 011/66.30.45

e-mail: info@deckers.be
www.deckers.be

TAPIJTEN VAST TAPIJT VINYLvloeren LAMINAAT/PARKET TRAPLOPERS ENZ...

LOMMEL

thijs bouw n.v.

Hamonterweg 84

3910 Neerpelt

Zaakvoerder: PAUL THIJS Tel: (011)64 14 78 Fax (011)64 83 64

Rijk aan natuur aangereikt

BRANDNETEL (*Urtica*)

Het is lente. De planten ontwaken en groeien. De tuin krijgt weer volle aandacht. Met deze wensen we een verguisde plant onder de aandacht te brengen, de brandnetel. In de tuin zijn we ze liever kwijt dan rijk en tijdens een wandeling gaan we er liefst behoedzaam met een boogje omheen.

Urtica is een plantengeslacht waarvan in Nederland en België de grote brandnetel (*Urtica dioica*) en de kleine brandnetel (*Urtica urens*) voorkomen. De kleine brandnetel is eenhuizig en teerdere brandnetel maar ook de agressiefste van beide. De mannelijke en vrouwelijke bloemen komen voor op dezelfde plant. De grote brandnetel is meestal tweehuizig. In de moestuin en op mesthopen vindt men vooral de kleine brandnetel. De grote brandnetel is te vinden op stikstofrijke grond.

We weten dat brandnetels in de natuur heel waardevol zijn als favoriete nestgelegenheid voor o.a. de nachtegaal. En ook is bekend dat op de brandnetel ongeveer 50 vlindersoorten voorkomen, waaronder atalanta, brandnetelmot, brandnetelmotje en distelvlinder. De atalanta, dagpauwoog, kleine vos, gehakkelde aurelia, enkele uiltjes en het landkaartje leven alleen van de grote brandnetel. Het is echter onvoldoende bekend welke heilzame eigenschappen deze plant in zich draagt. De gewone brandnetel heeft altijd in aanzien gestaan als middel tegen vele kwalen, vanwege zijn hoge voedingswaarde en zijn bloedzuiverende werking in het voorjaar.

Rijk aan mineralen, ontgiftend en ontzurend, heerlijk als groenten. De brandnetel is namelijk zeer rijk aan mineralen zoals: ijzer, magnesium, foliumzuur, siliciumdioxide, zink, kalk, en kalium die juist in verbinding met de plantenzuren gemakkelijk opgenomen worden. Deze stoffen zijn van groot belang voor de bloedvorming, beendervorming en ontgifting/ontzuring van het lichaam. Zij binden de gifstoffen die het lichaam niet heeft kunnen afvoeren en waarvan de ergste, het urinezuur, in de lichaams-

weefsel afgezet, aanleiding geeft tot allerlei kwalen zoals reuma, artrose, jicht, ischias etc. Vooral oudere mensen hebben hier meer last van. Een uitstekend kruid dus in het voorjaar bij een reinigende voorjaarskuur. De jonge verse brandneteltoppen worden dan vooral als thee bereid ofwel gebruikt in soepen en als groente. Omdat de brandnetel ook de bot-, nagel- en haargroei bevordert is het tevens, zeker voor de wat oudere mens, een goed middel tegen botontkalking en verzwakte nagel- en haargroei. Nu zullen jonge mensen en kinderen nog geen last hebben van teveel aan zuren in het weefsel en zwakke botten maar voedsel met een ruime en gemakkelijk op te nemen hoeveelheid mineralen zoals kalk en ijzer is natuurlijk nooit weg.

Ze zijn tevens rijk aan carotenen, vitamine C en ook komt vitamine D in de plant voor.

Nog mooier is dat de jonge toppen van de brandnetel, mits juist bereid, erg smakelijk zijn.

Vaak worden de jonge scheutjes en blaadjes van scheutjes gebruikt. Je kan thee en soep maken of cake bakken met brandnetels of verwerken in slatjes. In de meeste bereidingen kan je spinazie vervangen door brandnetels.

De thee maak je door een handvol verse, jonge brandnetelscheuten (de jonge topjes en blaadjes geplukt op een propere plaats, niet langs de kant van de weg) 10 minuten te laten trekken in kokend water en vervolgens te zeven!

Ook gedroogde neteltheeblaadjes kan men zelf maken. Was de scheutjes grondig en dep ze voorzichtig af met keukenrol. Leg ze daarna op een zonnige en droge plaats te drogen op een stuk keukenrol of een keukenhanddoek of leg ze te drogen op aluminiumfolie in de oven op de laagste stand. Als de brandnetel droog is, verkruimel je de stengels en blaadjes. Goed bewaren in een potje op een droge plaats.

Brandnetelsoep:

Benodigdheden:

500 gram verse brandneteltoppen, 1 ui, 1 teentje knoflook, scheutje olie, 2 eetlepels bloem, 1 decili-

ter melk, 1 liter groentebouillon, geraspte nootmuskaat, oude Goudse kaas

Werkwijze:

Pluk behoedzaam een pond jonge netels. Doe deze een nacht in de diepvries. Hierdoor zal het prikken verminderd zijn. Dopen in kokend water kan ook. Hak de blaadjes in stukjes. Fruit een ui met wat olie en knoflook en laat de brandnetels hierin een kwartier smoren. Roer een deciliter melk door twee eetlepels bloem en giet het papje door de brandnetels. Maak er een gebonden soep van door er geleidelijk een liter groentebouillon door te roeren. Het geheel even laten pruttelen en op smaak

bringen met wat nootmuskaat. Serveer de soep met geraspte oude kaas.

Waar we hier niet verder over uitweiden, maar waarover men op het internet alle informatie kan vinden is de mogelijkheid om brandnetelgier te maken, hetgeen goedkope grondstoffen voor de moestuin verschaft. Of men kan met een aftreksel, hetgeen kiezelzuur bevat, luizen in de groenten bestrijden.

Paul VERHEYEN

Het verhaal van "De BRUINE BUIS-ERD"

Ook één van de beste ornithologen van België begaaf af en toe een stommiteit! Volg hieronder het volledige verhaal.

Naar goede gewoonte gaan Jef en zijn wandelmakers op maandagmorgen een serieuze tocht maken. Deze keer gingen ze op verkenning in eigendommen van Natuurpunt te Peer.

Nog maar net vertrokken vonden ze een bruine voederbuis. Ondanks de wijze woorden van de medewandelaars besloot Jef deze buis toch stiekem mee te nemen. De medewandelaars zeiden nog: "Jef, laat die buis toch liggen, bij de terugkomst passeren we hier

toch en kan je de buis nog meenemen!" Maar het kon niet baten. Jef moest en zou de buis meenemen. Fier met de buis onder de arm zette Jef zijn tocht verder. Van vogels waarnemen kwam echter niet veel in huis. Jefs aandacht ging enkel en alleen naar de geweldige bruine voederbuis. Hij filosofeerde steeds over wat hij allemaal met deze buis zou kunnen doen, wie het zou kunnen gebruiken enz... Zijn vrienden konden echter wel waarnemen dat Jefs hoofd steeds roder en roder werd en dat er nooit eerder geziene zweetdruppels op zijn voorhoofd verschenen. Uiteindelijk vroeg hij voorzichtig of een van zijn vrienden de buis even wilde overnemen, doch deze vraag werd door de anderen steeds weer genegeerd. Ondanks dat Jef harder ging puffen en hij steeds roder werd, dachten de anderen er allemaal hetzelfde over: "Hij wou en zou de buis per se meenemen, hij zal ze dan ook dragen. Hij trekt zijn plan maar! Vandaag een buis, ... en wat zal het dan volgende week zijn?"

Na een fikse wandeltocht kwamen ze dan toch zoals eerder voorspelt terug op de plek van de vondst. Al mompelend gaf Jef toe dat hij toch een stommiteit had begaan. Het had hem bloed, zweet en tranen gekost en uiteindelijk allemaal voor niets, want na 6 km kwamen ze terug op dezelfde plaats.

Later in het café werd het voorval nog meermaals besproken en werd er nog eens goed gelachen met Jefs beste waarneming van 2010: "DE BRUINE BUIS – ERD".

Moraal van het verhaal: Luister steeds naar de wijze raad van je wandelvrienden!

AANKONDIGINGEN: GEBORTEKAARTJES * DOOPSUIKER *
UITNODIGINGEN: HUWELIJKEN * GOUDEN BRUILOFTEN *
WIJ MAKEN ONTWERPEN VOOR ALLES WAT U TE VIEREN HEEFT

Ontwerpen die bij u passen!

Voor alle gelegenheden

* 0493-449076 *

star
design

...laat uw aankondigingen schitteren!

DE BIEBOER

Jean Moris sprokkelde weer een boeiend verhaal uit een oud boek over het landleven in vroeger dagen. Nu we de lente instappen is een verhaal over de imkerij destijds een passend onderwerp.

Het is goed te begrijpen dat er vroeger door velen, waaronder vooral ook de kleine boer, werd uitgezien naar bezigheden die in de loop van het jaar enige bijverdiensten konden opleveren.

Als de keuterboer een os, een paar koeien en een vaars op zijn gedoe kon houden was dat al een hele prestatie maar hij kon er nauwelijks zijn huisgenoten mee aan de kost houden al leefde hij nog zo eenvoudig en dikwijls op het armoedige af.

Er moest dus op één of andere manier naar extra inkomsten worden uitgezien en die manieren waren gelukkig velerlei. Tot een van de meest algemeen verspreide van bovenbedoelde bezigheden behoorde het houden van bijen.

De bijenhouderij is haast zeker bijna even oud als de mensheid zelf en schijnt vanaf de vroegste tijden een grote aantrekkingskracht te hebben uitgeoefend. Die kracht heeft ongetwijfeld gelegen in de raadselachtige geheimen van het bijenleven zelf, dat vele aspecten vertoonde die de mens onbegrijpelijk voorkwamen en

hem ieder jaar weer voor feiten plaatsten waarvoor zijn verstand nauwelijks een verklaring wist te geven. De imkerij stond op het platteland tot een flink eind in de 20ste eeuw immers nog op een zeer laag wetenschappelijk peil. Zelfs het woord "imker" was nog zo goed als onbekend, men had het vrijwel uitsluitend over "bieman" of "bieboer". Alles wat de bieboer van het bijenleven wist was hoofdzakelijk door overlevering tot hem gekomen, zodat hij de imkerij beoefende met dezelfde middelen en methodes als eeuwen terug zijn voorgangers. Maar eenmaal bieman en enigszins ingewijd in de geheimen van het bijenleven bleef hij wel in 9 van de 10 gevallen het vak beoefenen tot aan de dood want het bijenhouden was toch echt een soort vak dat heel wat routine vereiste en die kon men zich uitsluitend door een levenslange leertijd en ondervinding eigen maken.

Van de oude imkers kon men bovendien betrekkelijk weinig leren want de meesten hielden hun vakgeheimen angstvallig voor zich. Ze duldden hoogstens dat je er even bij kwam staan als ze met hun bijen bezig waren maar antwoord op je vragen naar het hoe en waarom waren moeilijk los te peuteren en zij hulden hun omgang met de bijen met een geheimzinnigheid alsof er het wel en wee van hun bestaan mee gemoeid was.

De bijen werden uitsluitend gehouden in korven, welke meestal door de bieman zelf werden gevlochten en elk hunner had zijn eigen model. Vertoonden ze enige slijtage dan werd de buitenwand aangesmeerd met een mengsel van as, leem en koemest, zodat ze weer jaren mee konden. Met dat al trof men in een biehal vaak een uitgebreide collectie van verschillende vormen en kleuren aan terwijl de hal zelf vaak allerlei ou-

Bijen hebben bloemen nodig; bloemen hebben bijen nodig. (bloemen van *Hypericum perforatum*).

derdomsgebreken vertoonde, waardoor het geheel wel schilderachtig maar meestal ook behoorlijk rommelig oogde.

Het ging er bij de bieman om in het voorjaar zoveel mogelijk volken te kweken. Van de "opzetters" die met succes door de winter gekomen waren, kwamen in mei-juni 3 à 4 zwermen af, die elk op een korf geschud werden en zich tijdens de zomermaanden, bij gunstig weer, op de boekweit, korenbloem en klaver tot een nieuw, zelfstandig volk konden ontwikkelen. De

zwermtijd vormde voor de imker dan ook het hoogtepunt van het seizoen omdat hij gedurende een viertal weken zijn bijen vrijwel permanent onder toezicht moest houden om te vermijden dat zwermen zouden wegvliegen en daardoor verloren gaan. Wilde hij er zijn middagdutje niet bij inschieten dan moest één van de kinderen "op de biejen passen" om bij afkomst van een zwerm meteen alarm te kunnen slaan.

In augustus kwam als laatste en vaak ook voornaamste honingdracht de heide aan de beurt, die bij gunstig weer veel honing kon opleveren. De meeste dorpen hadden uitgestrekte heidevelden in hun nabijheid liggen maar indien de afstand tot de heide te groot was (de actieradius van een bij beperkt zich tot een drietal kilometer) dan werden de korven tijdelijk in een geïmproviseerde hal midden in een heideveld ondergebracht, waar ze bleven staan tot de heidedracht eind september ten einde was. Was de dracht goed geweest dan kon de bieboer met korven, zwaar van de honing, huiswaarts keren.

Gelezen op Internetgazel Lommel: Bever in Kanaal

In het Maas en Scheldekanaal is gisteren een bever opgemerkt - de eerste keer dat in Vlaanderen zo'n dier in een kanaal te zien was. Het was Vivi Vaesen die hem zag en hem op de gevoelige plaat kon vastleggen; haar foto's vindt u op internetgazel. Daarna nam ze contact op met het Natuurhulpcentrum in Opglabbeek, dat een team ter plaatse stuurde, maar er niet in slaagde het dier te vangen - het dook niet meer op.

VARIA

FAMILIENIEUWS

Zoals we op de fotopresentatie in het teken van Fotofestival 2010 reeds konden aankondigen zijn Josée en Paul Verheyen-Vandeweyer de gelukkige grootouders (in de omgang vake en moeke) geworden van een vijfde kleinkind. Het is de derde jongentje in het gezin van zoon en schoondochter, Geert en Anneke, en kreeg de naam Rune.

Op 10 februari 2011 is in de leeftijd van 86 jaar Mevr. Liza Van Den Broeck overleden, moeder/schoonmoeder van bestuurslid Toon Jansen en Annie Bervoets, en zussen, leden van onze vereniging. IAan de familie bieden we ons medeleven aan.

In de leeftijd van 95 jaar is op 26 februari 2011 Mevr. Virginie Hoeks overleden, schoonmoeder/moeder van André en Melanie Geypen-Daems, grootmoeder van het gezin Ann en Carlo van Seggelen-Geypen, actieve leden van onze vereniging. We bieden aan de familie ons medeleven aan..

SPROKKELS

In deze rubriek "SPROKKELS" worden korte verhaaltjes, wetenswaardigheden of nieuwsjes opgenomen, die we van jullie, via e-mail of via telefoon of met een papiertje ontvangen, desgevallend met een foto erbij.

Belangrijke mededeling ivm papiercontainer

Zoals velen weten staat er een papiercontainer voor Natuurpunt op een achterliggend perceel aan de Bos-eindstraat te Neerpelt (inrit rechts van huisnummer 183). Sinds vele jaren kan iedereen aldaar oud papier in deze container deponeren. Gezien er nu aldaar een weg aangelegd wordt naar de nieuwe verkaveling, zal de container gedurende nog enige tijd moeilijker bereikbaar zijn met de auto.

Beheerswerken Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Op 21 februari ontvingen we van Albert Mertens een reeks foto's, die ons een indruk geven van de beheerswerken in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie. Albert schrijft: "Reeds 6 percelen zijn vandaag in orde gebracht. Alles verliep zeer vlot. Morgen, dinsdag voormiddag worden de laatste 2 percelen nog gezoefd." Op de binnenzijde van de voorste omslag vinden jullie een aantal van deze foto's afgedrukt.

De NAL-krant van de Limburgse Milieukoepel, die samen met ons ledenblad wordt verzonden, heeft vanaf nu een digitale versie in pdf-formaat, zo laat men ons

André en Gust blikken terug op 27 jaar Watervogeltelling in Noord-Limburg en werden bij hun laatste telling bedacht met een wel vreemde en onverwachte eend, een Netta peposaca, zo blijkt.

Wie wenst enkel een digitale Zonnedauw te ontvangen?

Ons ledenblad Zonnedauw is tevens te raadplegen en te downloaden in een pdf-formaat op onze website www.natuurpunt-noordlimburg.be. Het beeldmateriaal is hier tevens in kleuren. Mogelijk zijn er mensen die een papieren versie papier-, denk boomverblindend, vinden en genoeg willen nemen met een digitale Zonnedauw. Wie aldus geen gedrukte Zonnedauw meer wenst toegestuurd te krijgen, mag een mail sturen naar pool.verheyen@skynet.be om deze wens kenbaar te maken.

André Geypen, Michel Emmers, Ann Geypen en Gust Vergara stoppen met hun maandelijkse watervogeltellingen. Gedurende 27 jaar werden er in Noord-Limburg tijdens de wintermaanden maandelijkse watervogeltellingen uitgevoerd. Aldus werd er een duidelijk beeld opgehangen van de alhier verblijvende en overwinterende watervogels en de evoluties door de jaren heen. Op het einde van hun laatste telling op zondag, 13 maart 2011, werden zij opgewacht door enkele bestuursleden aan het WateringHUIS en werd een klein feestje gehouden. Een bijzondere waarneming heeft André en Gust alsnog verrast. Zie foto van een vreemde eend, die we toegestuurd kregen van Gust met volgende mail-tekst: "Ik ben in de rapte eens gaan Googelen en heb dit gevonden: Netta peposaca. De peposaca-eend leeft in zuidelijk Zuid-Amerika in het kustgebied in kleine, wilderige begroeide plassen op de pampa en meren met biezen gordels." Het meest waarschijnlijke is dat het eend een ontsnapt exemplaar is.

colofon

NATUURPUNT NOORD-LIMBURG

DOELSTELLINGEN:

- Stimuleren tot natuurbeleving en natuurstudie door vorming en natuur- en milieu-educatie (natuuruitstappen, voordrachten, dia-voorstellingen, cursussen, natuurreizen, onderzoek en inventarisatie van dier- en plantensoorten).
- Aandacht voor landschapszorg en milieubeleid.
- Actieve inzet voor natuurbehoud door het beheren, aankopen en uitbouwen van natuurreservaten in Noord-Limburg:
  - de Vloeiweiden in de Watering in Lommel-Kolonie,
  - de Lommelse heidegebieden: de Riebos, de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbosserheide,
  - dendrologisch Wielewaalpark "Den Tip" in Lommel-Kerkhoven,
  - het Plat in Overpelt
  - de Dommelvallei in Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt
  - de Veewei in Hechtel-Eksel.

LIDMAATSCHAP NATUURPUNT: 24 euro per gezin per kalenderjaar.

Je kan je lidgeld betalen hetzij via domiciliëring, hetzij via jaarlijkse overschrijving.

Domiciliëring: Elk jaar wordt je lidgeld automatisch afgehouden van je rekening. Indien je dit wenst en nog niet gebeurd is, dan kan je op twee manieren een domiciliëring aanvragen: via de website of via de telefoon of e-mail.

Via de website

Je bent al geregistreerd op de Natuurpuntwebsite. Log in en vul het online formulier in. Print het formulier uit en zet er met balpen een handtekening onder. Stuur het vervolgens naar Natuurpunt – ledenadministratie, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. De inning van je lidgeld volgt dan automatisch. Een overschrijving is dus niet meer nodig!

Je bent nog niet geregistreerd op de website

Je kan op de website een pdf-formulier downloaden of je kan van de gelegenheid gebruik maken om je te registreren op 'Mijn Natuurpunt' en het online formulier in te vullen. Print het formulier uit en zet er met balpen een handtekening onder. Stuur het vervolgens naar Natuurpunt – ledenadministratie, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen.

De inning van je lidgeld volgt dan automatisch. Een overschrijving is dus niet meer nodig.

Via de telefoon of e-mail

Bel naar 015-29 72 20 of mail naar info@natuurpunt.be. Zeg dat je lid wil worden via domiciliëring en geef je naam en adres door. Je ontvangt dan een foldertje met een domiciliëringformulier.

Overschrijving

Ben je tegen domiciliëring, dan kan je jaarlijks een overschrijving doen.

Schrijf 24 euro over op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met vermelding "lidgeld Natuurpunt Noord-Limburg". (IBAN: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB). U ontvangt per jaar vier keer het nationaal tijdschrift "NATUUR.BLAD" en daarenboven vier keer ons afdelingsblad "ZONNEDA UW".

ABONNEMENTEN tijdschriften:

Als lid van Natuurpunt Noord-Limburg ontvangt u per jaar vier keer het nationaal tijdschrift "NATUUR.BLAD" en daarenboven vier keer ons afdelingsblad "ZONNEDA UW".

Ieder lid van NATUURPUNT kan zich **facultatief** abonneren op:

- "NATUUR.FOCUS", het natuurhistorisch tijdschrift dat vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro,
- "NATUUR.ORIOLUS", het vogeltijdschrift voor Vlaanderen dat ook vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro.

Wie zich abonneert op NATUUR.FOCUS en ook op NATUUR.ORIOLUS betaalt 14,5 euro (in plaats van 2 x 8,5 euro).

ZONNEDA UW:

Dit is het driemaandelijks contactblad uitgegeven door NATUURPUNT Afdeling Noord-Limburg (Lommel en Overpelt).

Leden van andere afdelingen, die tevens ons ledenblad "ZONNEDA UW" wensen te ontvangen, betalen 7,5 euro, over te schrijven op rek. nr.: 456-1122981-39 (IBAN: BE13 4561 1229 8139) t.n.v. Natuurpunt Noord-Limburg.

Redactie:

Paul Verheyen, Kleinmolenstraat 8, 3910 Neerpelt
tel.: 011 640222 e-mail: pool.verheyen@skynet.be

Lay-out: st*rdesign

Drukker: copycenter Biemans, Lommel

Medewerkers: Pieter Cox, Henri Cuyvers, Theo Geuens, Marc Geuens, Ann Geypen, Guido Jansen, Hanne Maes, Albert Mertens, Jean Moris, Leon Plessers, Henri Vaesen, Paul Verheyen, Luc Winters en vele fotografen

Met dank: Aan iedereen die deze uitgave van ZONNEDA UW tot stand heeft helpen komen. Natuurpunt Noord-Limburg dankt tevens allen die met hun financiële bijdrage in ruil voor publiciteit de uitgave van ons ledenblad ZONNEDA UW ondersteunen.

Oplage 660 ex.

foto Albert Mertens

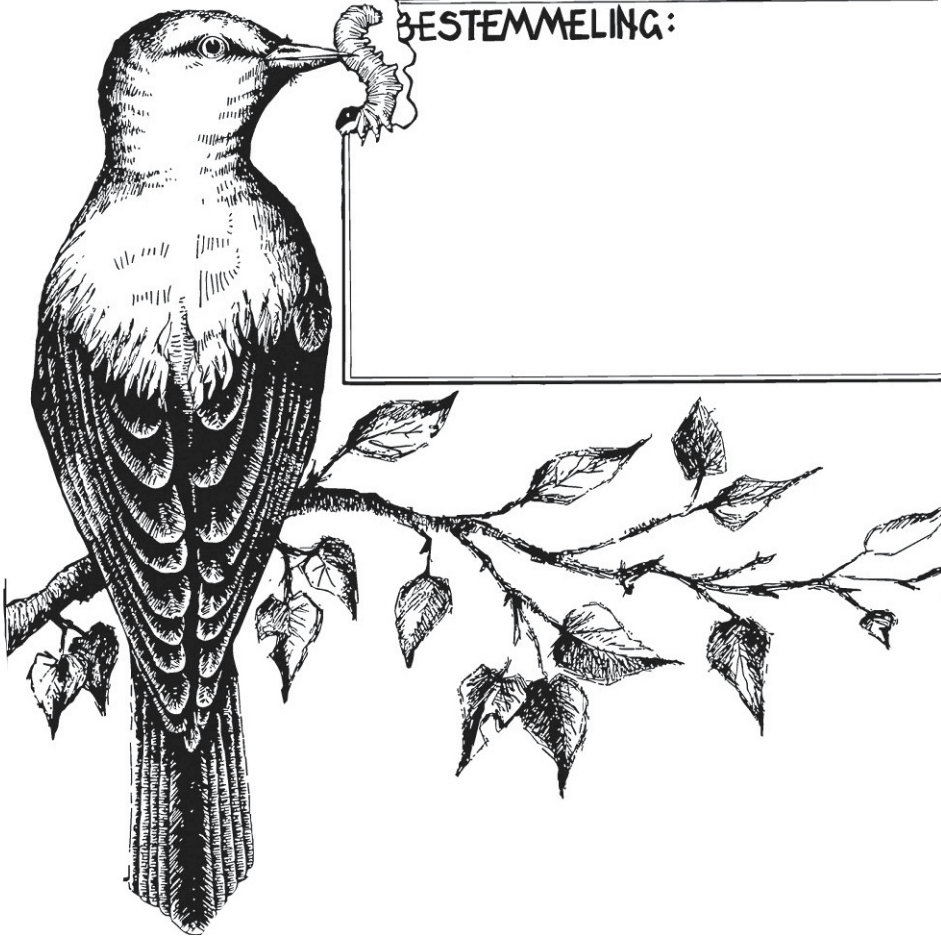

België - Belgique
P.B.
3900 OVERPELT
12/2678

P808288

Natuurpunt, Vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen

Ledenadministratie: Leon Plessers - Pater Vanduffelstraat 5 bus 2 - 3900 Overpelt - 0472883814
V.U. Paul Verheyen - Kleinmolenstraat 8 - 3910 Neerpelt - 011640222

BESTEMMELING:

